

виробництва. Рентабельність характеризує економічну ефективність виробництва, за якої підприємство за рахунок грошової виручки від реалізації продукції (робіт, послуг) повністю відшкодовує витрати на її виробництво й одержує прибуток як головне джерело розширеного відтворення.

З метою оптимізації виробничих структур підлягає аналізу за такими показниками:

- розміри виробничих ланок;
- ступінь централізації окремих виробництв;
- співвідношення між основними, допоміжними та обслуговуючими виробництвами;
- пропорційність виробничих ланцюгів, що входять до складу підприємства;
- рівень спеціалізації окремих виробничих ланцюгів;
- ефективність просторового розташування підприємства;
- характер взаємозв'язків між підрозділами [5].

Таким чином удосконалення виробничої структури здійснюється за кількома напрямками. По-перше, це визначення оптимальних розмірів підприємства. По-друге, поглиблення спеціалізації основного виробництва, яке полягає у виборі її форми для виробничих підрозділів, відповідності типу, масштабу виробництва та незмінності обраної форми спеціалізації для однакових виробничих умов.

По-третє, централізація допоміжних і обслуговуючих служб підприємства, яка заснована на концентрації однорідних робіт і дозволяє, з одного боку, підвищити рівень механізації цих робіт, з іншого – спростити виробничу структуру, шляхом скорочення зайвих і паралельно діючих виробничих підрозділів.

По-четверте, відокремлення окремих видів технічного обслуговування виробництва і формування їх в самостійні підприємства. Значну питому вагу в структурі більшості промислових підприємств займають допоміжні та обслуговуючі господарства. По-п'яте, спрощення виробничої структури за рахунок ліквідації зайвих ланок і переходу до безцехової структури.

Оптимізація виробничої структури – одна з відправних точок для цілеспрямованої зміни структури сільськогосподарського підприємства і вхідних його елементів, які формують діяльність у зв'язку з впливом факторів зовнішнього або внутрішнього середовища. За допомогою оптимізації виробничої структури сільськогосподарського підприємства та його діяльності можна встановити перспективний виробничий напрям розвитку, сформулювати нову галузеву концепцію. Також важливими шляхами покращення виробничої структури підприємства є

подолання сегментації в побудові виробничих процесів і створення єдиних потоків виготовлення продукції без виділення цехів.

Література:

1. Анчишкин А.И. Прогнозирование роста социалистической экономики / А.И. Анчишкин. – М.: Экономика, 1973.- 205 с
2. Добикіна О.К. Потенціал підприємства: формування та оцінка: навч. посіб. /О.К. Добикіна та ін. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 202 с.
3. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економіка підприємства Навч. посіб. — 2-ге видання. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 488 с.
4. Математическое моделирование экономических процессов в сельском хозяйстве; под редакцией А.М. Гатаулина. – М.: ВО «Агропромиздат», 2000. – 180 с.
5. Пліса В.Й. Стратегія управління фінансовою стійкістю підприємства / В.Й. Пліса // Фінанси України.- 2009. - № 11. - С. 36-42.

АНАЛІЗ ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

СОРОКІНА О. М.

*Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені П. Василенка
Науковий керівник – ст. викладач*

Бабан Т. О.

Результатом формування і реалізації фінансової політики підприємства має бути його стабільний фінансовий стан, здатність розвиватися у перспективі.

Одними з головних критеріїв цього виступають платоспроможність і ліквідність підприємства які визначають здатність підприємства розраховатися за своїми зобов'язаннями в поточному і майбутніх періодах. У ринкових умовах кожен господарський суб'єкт повинен мати достовірну інформацію про ліквідність та платоспроможність як свого підприємства, так і своїх партнерів.

Одними з важливих показників оцінки економічного потенціалу підприємства є показники ліквідності та платоспроможності.

У деяких працях вітчизняних економістів поняття «ліквідність» та «платоспроможність» ототожнюються. Але слід звернути увагу на суттєву різницю між ними.

Платоспроможність – це можливість підприємства наявними грошовими ресурсами своєчасно погасити свої строкові зобов'язання.

Іншими словами, це постійна наявність грошових коштів та їх еквівалентів, достатніх для погашення кредиторської заборгованості, що вимагає негайної сплати.

Під ліквідністю будь-якого активу розуміють його здатність трансформуватися в грошові кошти, а ступінь ліквідності визначається тривалістю періоду часу, протягом якого ця трансформація може бути здійснена. Чим коротший період, тим вища ліквідність даного виду активу. Тобто ліквідність підприємства характеризує механізм перетворення фінансових або матеріальних активів у грошові кошти, з метою своєчасного виконання його зобов'язань.

Для визначення стану платоспроможності підприємства використовують аналіз ліквідності господарюючого суб'єкта.

Ліквідність підприємства – це його спроможність швидко реалізувати активи й одержати гроші для оплати своїх зобов'язань, тобто це співвідношення величини його високоліквідних активів (кошти, ринкові цінні папери, дебіторська заборгованість) і короткострокових зобов'язань.

Аналізуючи ліквідність, доцільно оцінити не тільки поточні суми ліквідних активів, а й майбутні зміни ліквідності.

Про незадовільний стан ліквідності підприємства свідчатиме той факт, що потреба підприємства в коштах перевищує їх реальні надходження.

Щоб визначити, чи достатньо у підприємства грошей для погашення його зобов'язань, необхідно передусім проаналізувати процес надходження коштів від господарської діяльності та формування залишку коштів після погашення зобов'язань перед бюджетом, страховими та іншими соціальними фондами, а також виплати дивідендів.

Аналіз ліквідності потребує ретельного аналізу структури кредиторської заборгованості підприємства. Він здійснюється на підставі порівняння обсягу поточних зобов'язань із наявності ліквідних коштів.

Для аналізу ліквідності також доцільно розраховувати в динаміці коефіцієнти абсолютної ліквідності, покриття, поточної ліквідності, критичної оцінки, поточної заборгованості, період інкасації дебіторської заборгованості, тривалість кредиторської заборгованості, обертання матеріальних запасів, обертання постійних та усіх активів.

Будь-якого користувача фінансової звітності насамперед цікавить питання про ліквідність та платоспроможність підприємства. Для цього за даними балансу підприємства визначають

комплекс оціночних показників. В першу чергу з цією метою використовуються три наступні коефіцієнти:

1. Коефіцієнт покриття (загальної ліквідності) – Кзл, що показує, яку частину поточних зобов'язань підприємство спроможне погасити, якщо воно реалізує усі свої оборотні активи, в тому числі і матеріальні запаси. Цей коефіцієнт показує також, скільки гривень оборотних коштів приходится на кожен гривню поточних зобов'язань. Розрахунок коефіцієнта загальної ліквідності проводиться за формулою:

$$Кзл = \frac{\text{Оборотні активи}}{\text{Поточні зобов'язання}};$$

2. Коефіцієнт швидкої (критичної) ліквідності Кшл, що показує, яку частину поточних зобов'язань підприємство спроможне погасити за рахунок найбільш ліквідних оборотних коштів грошових коштів та їх еквівалентів, фінансових інвестицій та кредиторської заборгованості. Цей показник показує платіжні можливості підприємства щодо погашення поточних зобов'язань за умов своєчасного здійснення розрахунків з дебіторами. Розраховується за формулою:

$$Кшл = \frac{\text{Оборотні активи} - \text{запаси}}{\text{поточні зобов'язання}};$$

3. Коефіцієнт абсолютної (грошової) ліквідності (Каб.л), що показує, яку частину поточних зобов'язань підприємство може погасити своїми коштами негайно.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності визначається за формулою:

$$Каб.л = \frac{\text{Грошові активи}}{\text{Поточні зобов'язання}};$$

Збільшення коефіцієнтів ліквідності та платоспроможності говорить про те, що фінансовий стан підприємства покращується.

Одним із найважливіших аспектів аналізу ліквідності та платоспроможності є визначення впливу окремих факторів на приріст результативного показника. Для цього використовуються такі методи: ланцюгових підстановок, індексний, абсолютних і відносних різниць, інтегральний та ін.

Отже, показники ліквідності та платоспроможності мають важливе значення в системі показників діяльності підприємства, оскільки забезпечують підтримку фінансової рівноваги підприємства.

Ліквідність слід розглядати як стан активів у їхньому обороті, який закінчується отриманням грошових коштів, що є необхідною умовою платоспроможності. Враховуючи, що основну платоспроможність складають активи, яким притаманна різна ступінь ліквідності, можна вважати ліквідність якісною характеристикою платоспроможності.

Література:

1. Бутинець Ф.Ф. Економічний аналіз: навч. посіб. / Ф.Ф. Бутинець. – Житомир: Рута, 2003. – 680 с.
2. Давиденко Н.М. Ліквідність та платоспроможність як показники ефективності фінансового менеджменту підприємства / Н.М. Давиденко // Актуальні проблеми економіки. – 2005. – № 2. – С. 36-40.
3. Макарчук І. Основні показники оцінки платоспроможності та ліквідності підприємств та методика їх визначення / І. Макарчук // Формування ринкових відносин в Україні. – 2008. – № 7. – С. 36-41.
4. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навч. посіб. / Г.В. Савицька. – [3-тє вид., випр. і допов.]. – К.: Знання, 2007. – 668 с.
5. Азаренкова Г.М. Фінанси підприємств: навч. посіб. / Г.М. Азаренкова, Т.М. Журавель, Р.М. Михайленко. – К.: Знання-Прес, 2009. – 299 с.

АНАЛІЗ ВИРОБНИЦТВА ЯРОГО ЯЧМЕНЯ НА УКРАЇНІ

СТОЛЕНКО Н. А.

*Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

**Науковий керівник – к.е.н., доцент
Гацько А. Ф.**

Ячмінь належить до трійки найпоширеніших видів зерна й поступається лише кукурудзі та пшениці. Це підтверджується стабільним попитом на його зерно протягом року як вітчизняних, так і закордонних споживачів. Відтак за дотримання технології ячмінь забезпечує невисокі, проте стабільні прибутки. За посівними площами ця культура посідає четверте місце в світі - 80 млн. га - після пшениці, рису та кукурудзи. Валовий збір досягає 158 млн. тонн, а середня світова врожайність становить 22 ц з гектара.

Стосовно динаміки змін посівних площ слід відмітити, що спостерігається негативна тенденція (хоча не такими швидкими темпами, як із посівами ярої пшениці). Однак є декілька областей, в яких аграрії у 2013 р. під ярий ячмінь відвели більші посівні площі, ніж у 2011 р., а саме: Кіровоградська (+16,7%), Одеська (+15,5%), Херсонська (+11,6%). Також варто відзначити, що найбільший приріст площі, яка зросла у 2,3 рази, зафіксований на Луганщині, у 2014 р. в Україні вироблено 9,7 млн. т ячменю. Площа посіву культури становила понад 3 млн. га, що на 1,3% менше порівняно з попереднім роком. Найбільшими регіонами з вирощування

ячменю є Одеська (408 тис. га), Миколаївська (360), Дніпропетровська (389), Запорізька (229), Херсонська (207 тис. га) області. Порівняно з 2013 р., урожайність культури підвищилася на 24,6% і становить 31,3 ц/га. Закупівельні ціни на ячмінь нинішнього сезону суттєво не відрізняються від ціни фуражної пшениці. Якщо на початку маркетингового року ячмінь фуражний закуповували в середньому за ціною 2 тис. грн/т, то пшеницю фуражну — 1,98 тис. грн/т. У грудні 2014 р. фуражний ячмінь подорожчав до 2,4 тис., а пшениця — до 2,5 тис. грн/т. Закупівельні ціни на ячмінь пивоварний впродовж сезону залишалися майже на одному рівні. Якщо у серпні 2014 р. його закуповували в середньому за 2,25 тис. грн/т, то у грудні — за 2,3 тис.

Відтак нинішня кон'юнктура світового та вітчизняного ринків зерна сприятлива для реалізації ячменю. Враховуючи нестабільність вітчизняної грошової одиниці та забезпечення переважного попиту на зерно з боку зерно-трейдерів, у подальшому ціни на ячмінь матимуть тенденцію до поступового зростання. Світова торгівля ячменем становить 12% загального виробництва. На ринках країн-імпортерів в основному домінує європейський та причорноморський ячмінь. Лідером серед крупніших світових покупців фуражного ячменю є і залишається Саудівська Аравія.

Стосовно ярого ячменю, то слід відмітити, що його культивують у західних та центральних штатах. Близько 95% усього вирощеного ячменю в США є ярим, бо в цій країні майже відсутні зимостійкі сорти ячменю.

Таблиця 1

Посівні площі сільськогосподарських культур [4, с.3]

Вид сільськогосподарської культур	Кількість засіяних площ, млн. га			
	2010 рік	2011 рік	2012 рік	Плановий 2015 рік
Озима пшениця	6,4	6,7	5,9	6,8
Озиме жито	0,3	0,3	0,3	0,3
Кукурудза	2,7	3,6	4,7	4,0
Ярий ячмінь	4,5	3,8	3,5	4,6
Просо	0,1	0,2	0,2	0,5
Гречка	0,2	0,3	0,3	0,3

Згідно розробленої Міністерством аграрної політики і продовольства України та Національною академією аграрних наук України, галузевої програми «Зерно України – 2015» посівні площі зернових культур в Україні мають становити близько 16 млн. га, у тому числі озимої пшениці – не менше 6,8 млн. га, озимого ячменю – 1,2 млн.